

Jaarverslag 2022 / vooruitblik 2023

ZB Vlissingen

De huiskamer van de stad

Bibliotheek
van Zeeland

Vlissingen,
juli 2023

Colofon

© ZB 2023

Samenstelling

M. van Wijnen (coördinator)

ZB Vlissingen
Spuikomweg 7
4381 LZ Vlissingen
0118 654120
www.dezb.nl/vlissingen
vlissingen@dezb.nl

Ontwerp / druk

ZB

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Strategie	6
Uitvoering bibliotheekfuncties	6
Verantwoording 2022	8
a. Openingstijden en personeel	8
b. Huisvesting en inrichting	8
c. Collectie	9
d. Taalhuis	10
e. Digitale vaardigheden	10
f. Taalontwikkeling voor- en vroegschoolse educatie	12
g. VoorleesExpress Vlissingen	13
h. Dienstverlening basisonderwijs.....	14
i. Culturele en literaire activiteiten.....	16
Vooruitblik 2023	17
Resultaten in cijfers 2023	19

Inleiding

Dit jaarverslag 2022 is gebaseerd op de afspraken die ZB Bibliotheek van Zeeland (ZB) met de gemeente Vlissingen heeft geformuleerd in de Dienstverleningsovereenkomst (Dvo) in 2017. Hierin is de samenwerking tussen ZB en de gemeente vastgelegd en deze geeft invulling aan alle wettelijke verplichtingen in het kader van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

ZB brengt jaarlijks middels dit inhoudelijk verslag een verantwoording uit met een omschrijving van de afspraken die zijn uitgevoerd.

Voor de gemeente Vlissingen is ZB Vlissingen een belangrijke voorziening die bijdraagt aan de aantrekkelijkheid, vitaliteit en gastvrijheid van de stad en die ruimte biedt voor ontmoeting en creativiteit. ZB draagt met deze bibliotheekvestiging bij aan de persoonlijke ontwikkeling en sociale interactie tussen inwoners en bezoekers van Vlissingen omdat haar deuren openstaan voor iedereen. ZB zet zich op deze manier ook in voor de bestrijding van laaggeletterdheid, leesbevordering en het vergroten van mediawijsheid onder de Vlissingse burgers.

Strategie

Voor de periode 2022-2025 hanteert ZB Bibliotheek van Zeeland (hierna ZB) in haar Strategisch Plan de volgende missie en visie:

Missie

De ZB is dé plek waar Zeeuwen hun kennis vergroten en vaardigheden ontwikkelen. Zo krijgt iedereen in Zeeland gelijke kansen.

Visie

Onze deuren staan open voor alle inwoners, omdat we graag willen dat iedereen in Zeeland mee kan doen. Bij de ZB brengen we je met anderen in contact, zowel fysiek als digitaal. Zodat je elkaar kunt inspireren, informeren en kennis kunt delen. Het is de plek om te lezen en te leren. Waar ruimte is voor ontmoeting en debat. Of waar je kunst en cultuur opsnuift. Daarbij richten we ons steeds meer op mensen met een achterstand, bijvoorbeeld door een lage (digi)taalvaardigheid. Uiteraard doen we dat niet alleen, maar samen met de andere Zeeuwse Bibliotheken en kennispartners.

Bij de ZB voel je je snel thuis. Dat komt omdat we weten wat er leeft in Zeeland – daar spelen we op in. Of je nu hulp nodig hebt, verdieping zoekt of anderen wilt ontmoeten. Onze ambities maken we waar door goed samen te werken, dankzij de grote betrokkenheid van ons team en omdat we denken in kansen. We voeren onze wettelijke taken uit, die zichtbaar zijn in onze spraakmakende programmering. Daarbij combineren we traditioneel en digitaal, maar ook reuring en stilte. Zo creëren we als de ZB toegevoegde waarde voor alle Zeeuwen.

De ZB staat dus midden in de Zeeuwse samenleving. Nu al en straks nog meer.

Koers ZB Vlissingen

De ZB in Vlissingen is de meest gastvrije ontmoetingsplaats in de stad waar iedereen welkom is om te leren, lezen, studeren, werken en samen te komen.

Inwoners van Vlissingen bezoeken activiteiten en gebruiken de Bibliotheek ook als werk- en ontmoetingsplaats. Scholieren en studenten komen naar de Bibliotheek om zich voor te bereiden op examens en om samen te werken aan projecten. (Groot)ouders lezen hun (klein)kinderen voor in de jeugdhoeke. Taalmaatjes en inburgeraars oefenen de Nederlandse taal in de ZB.

De ZB in Vlissingen is een laagdrempelige, culturele voorziening die bijdraagt aan de aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de stad. De inspirerende inrichting, de centrale ligging, de ruime openingstijden en de vrije toegang tot de Bibliotheek zorgen ervoor dat alle inwoners en bezoekers van de stad de mogelijkheid hebben om kennis te nemen en te delen. De Bibliotheek staat overeind, als hart van de stad.

De ZB in Vlissingen draagt bij aan een sterke culturele, maatschappelijk betrokken stad, waarbij burgers en bezoekers van Vlissingen ondersteund worden om volwaardig mee te kunnen doen in de maatschappij.

Uitvoering bibliotheekfuncties

De ZB is verantwoordelijk voor de uitvoering van de openbare bibliotheekfunctie in de gemeente Vlissingen. ZB draagt zorg voor de organisatie en uitvoering van de lokale Bibliotheek die in ieder geval moet voldoen aan de vijf bibliotheekfuncties (volgens Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen):

- a. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- b. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- c. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- d. organiseren van ontmoeting en debat;
- e. laten kennismaken met kunst en cultuur.

a) ter beschikking stellen van kennis en informatie;

Lezen, leren en informeren gebeurt in de Bibliotheek in allerlei vormen. Van voorlezen aan de allerkleinsten tot het stimuleren van lezen onder volwassenen. Maar ook door te wijzen op het gebruik van betrouwbare informatie voor werkstukken bij jongeren en het leren omgaan met digitale zaken voor volwassenen die daar moeite mee hebben.

b) bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;

De Bibliotheek is een lokaal kenniscentrum voor leesbevordering, bestrijding van laaggeletterdheid en mediawijsheid. De ZB in Vlissingen heeft een ondersteunende rol in het basisonderwijs op het gebied van taalontwikkeling. Dit draagt zij uit door zich binnen de scholen met haar activiteiten te richten op leesbevordering en het stimuleren van mediawijsheid. Taalzwakke scholen hebben hierbij prioriteit. Daarnaast voorziet de Bibliotheek de scholen van een actuele boekencollectie.

Verder is er in de Bibliotheek een loket gevestigd van Taalhuis Walcheren en worden er diverse taalondersteunende activiteiten voor volwassenen georganiseerd. De ZB in Vlissingen draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van inwoners door hen te helpen bij het (digi)taalvaardiger worden. Zo biedt de Bibliotheek ondersteuning aan de minder digitaalvaardigen middels de DigiDesk, digivaardigheids cursussen en het Informatiepunt Digitale Overheid.

c) bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;

De Bibliotheek heeft een fysieke collectie in huis van ruim 22.000 materialen voor zowel volwassenen als jeugd. Daarnaast kunnen de Vlissingse leden putten uit de volledige Zeeuwse collectie van ruim 1 miljoen titels en uit de digitale collectie van 20.000 e-books. Vlissingers kunnen ook gebruik maken van de bijzondere Zeeuwse collecties die ZB biedt: Beeldbank Zeeland, Krantenbank Zeeland, Tijdschriftenbank Zeeland.

d) organiseren van ontmoeting en debat;

In de Bibliotheek vinden dankzij het laagdrempelige karakter veel ontmoetingen plaats tussen inwoners. Een actuele collectie, relevante cursussen en aantrekkelijke activiteiten nodigen hen daartoe uit.

e) laten kennis maken met kunst en cultuur;

De ZB in Vlissingen werkt actief samen met Vlissingse organisaties die zich bezighouden met cultuur en biedt een bescheiden expositieruimte aan lokale kunstenaars. Zij is hiermee de belangrijkste culturele voorziening in Vlissingen die vrij toegankelijk is voor iedereen.

ZB Vlissingen voldoet aan de eisen van Wsob en is daarmee een volwaardige openbare Bibliotheek.

Verantwoording 2022

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten die in het kader van de Dvo zijn georganiseerd het afgelopen jaar.

a) Openingstijden en personeel

De ZB in Vlissingen opereert met zelfservice-apparatuur waardoor lenen, inleveren en reserveren volledig zelfstandig kan gebeuren, ook als er geen personeel aanwezig is. Hierdoor zijn de openingstijden in beginsel vastgesteld op 10.00 - 22.00 uur, 7 dagen per week.

In 2022 hanteert de ZB in Vlissingen aangepaste openingstijden (zie afbeelding). Tijdens deze openingstijden is er altijd gekwalificeerd personeel aanwezig voor informatie, advies en ondersteuning. Tevens kan er hierdoor continu toezicht worden gehouden in het kader van de gastvrijheid en veiligheid in de vestiging.

De zelf-service uren in de avonden en in het weekend worden na overleg met de gemeente pas weer ingesteld zodra er meer controle en handhaving mogelijk is. Het concept 'Open+' wordt eind 2022 geïnstalleerd en in pilot vorm ingezet met als doel om in 2023 weer toegang te bieden aan alle leden van 10.00 - 22.00 uur, 7 dagen per week.

Personeel

Eind 2022 bestaat de formatie van team uit 7,2 fte. Daarvan bestaat 2,5 fte uit medewerkers informatie en advies (informatiebalie). Zij zijn het visitekaartje van de vestiging en bieden vanuit hun functie een warm welkom aan alle bezoekers van de Bibliotheek.

Daarnaast houdt een evenredig deel van de bibliotheekmedewerkers (2,6 fte) zich bezig met het overbrengen van leesplezier richting de jongste doelgroep 0-4 jaar (en hun ouders) en de leerlingen op het basisonderwijs. Dat doen de onderwijsspecialist, de (voorlees)consulent en de projectleider VoorleesExpress. Hiermee zet de ZB fors in op het doel om kinderen taalvaardiger te maken en de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken.

Tot slot werkt de domeinspecialist digi(taal) (0,78 fte) aan de bestrijding van laaggeletterdheid en lage digitale vaardigheden onder volwassenen. Dankzij een subsidie van de KB kon het team in 2022 uitgebreid worden met een informatiespecialist (0,5 fte) digitale inclusie die zich volledig richt op het ondersteunen van inwoners die moeite hebben met zaken regelen via de digitale overheid.

Het team wordt aangestuurd door een coördinator (0,8 fte). De ZB in Vlissingen werkt verder met diverse stagiaires, vrijwilligers en medewerkers van Gors.

In het kader van deskundigheidsbevordering volgen de medewerkers in 2022 diverse trainingen en cursussen, gericht op de educatieve maatschappelijke Bibliotheek. De nadruk ligt hierbij op het aanbod voor onvoldoende zelfredzame volwassenen en een verdiepingstraining om ouders van baby's zo snel mogelijk kennis te laten maken met boekjes en de bibliotheek. Er zijn verder diverse studiedagen en congressen bezocht door de specialisten zoals Lezen Centraal, het Nationale Bibliotheekcongres en de Dag van de Digitale Inclusie.

b) Huisvesting en inrichting

In de Dvo garandeert ZB een uitnodigende, representatieve, voldoende zichtbare en goed toegankelijke huisvesting van de Bibliotheek in Vlissingen. De Bibliotheek is gehuisvest in het bioscoopcomplex CineCity en is fysiek toegankelijk voor iedere inwoner van de gemeente.

In 2022 is er flink geïnvesteerd in vernieuwing van de inrichting van de Bibliotheek. De leeshoek voor de allerkleinsten is volledig vernieuwd. Er is gekozen voor het toepasselijke thema 'Zee en strand' met in de hoofdrol de bekende boekfiguur Boer Boris. Een passend Vlissings thema met een aansprekende boekenheld voor jonge kinderen. De wethouder Jeroen Portier verrichte de feestelijke opening.

Ook is in 2022 het Infopunt gecreëerd op de plek waar voorheen de Griezibus stond. Architectenbureau Rothuizen begeleidde dit project en door een interne verbouwing is een ruime afgesloten ruimte ontstaan. Het Infopunt biedt gratis onderdak aan diverse maatschappelijke organisaties die hier hun spreekuur houden (onder andere het Informatiepunt Digitale Overheid) maar daarnaast is het ook geschikt als werkruimte voor bezoekers om afgezonderd te werken of studeren. Het Infopunt is gratis te boeken tijdens openingstijden via de informatiebalie van de Bibliotheek.

Het open karakter van de Bibliotheek en de ruime openingstijden zorgen ervoor dat veiligheid een blijvend aandachtspunt is. In 2022 is er tweemaal melding gedaan van overlast door een verwarde bezoeker.

Bibliotheekvoorziening in Oost-Souburg

De Biblioservicebus is wekelijks te bezoeken op zaterdagmiddag van 14.00 tot 15.00 uur in de Verlengde Kanaalstraat. De Bibliobus biedt een ruime collectie die wekelijks aangevuld wordt met nieuwe titels. Souburgers kunnen ook boeken vanuit huis reserveren en ze afhalen in de bibliobus. De Biblioservicebus is een bestaand concept dat in alle dorpen in de gemeenten Veere, Noord-Beveland en de meeste op Schouwen-Duiveland wordt ingezet. Met de inzet van de bus is er in Oost-Souburg een volledige bibliotheekvoorziening gerealiseerd.

In de Biblioservicebus is informatie aan boord over zorg en welzijn, Taalhuis Walcheren, de taal- en computercursussen die de ZB organiseert in Vlissingen en Middelburg, het Informatiepunt Digitale Overheid en de Online Bibliotheek. Daarnaast is er een geldautomaat en postkantoor aan boord, en is het mogelijk om OV-chipkaarten te kopen en op te laden. Ook vervult de bus een belangrijke taak op het gebied van leesbevordering. Medewerkers kunnen kinderen en jongeren adviseren bij het kiezen van het juiste boek.

c) Collectie

In de ZB in Vlissingen is een actuele boekencollectie aanwezig, bestaande uit de volgende categorieën;

- volwassen romans en studieboeken
- jeugd lees- en studieboeken
- dvd's voor volwassenen en jeugd
- kranten en tijdschriften voor jeugd en volwassenen

Ongeveer 10% van de collectie wordt jaarlijks vernieuwd. In 2022 is voor het eerst een groot deel van de collectie gesaneerd. Na 5 jaar werd het tijd de collectie grondig te saneren, zodat er meer ruimte wordt vrij gemaakt voor het presenteren van de nieuwe collectie. Het saneren gebeurt op basis van het leengedrag; eerst worden de boeken gesaneerd die niet of nauwelijks worden uitgeleend.

In 2022 bestaat de Vlissingse collectie uit 20.918 materialen. Dat is het dubbele van de gestelde norm in de Dvo van 10.000 materialen. Het aantal uitleningen in de vestiging in Vlissingen betreft in 2022: 59.264. Dat is een forse toename van 37% ten opzichte van het jaar 2021. Het grootste deel van de uitleningen betreft romans voor volwassenen met 46%. Zo'n 30% van de uitleningen bestaat uit leesboeken voor de jeugd. Bijna 14% van de uitleningen bestaan uit studieboeken voor volwassenen.

d) Taalhuis

De ZB werkt actief mee aan het bestrijden van laaggeletterdheid en het bevorderen van de taalvaardigheid van burgers in Vlissingen door de inzet van Taalhuis Walcheren. De Bibliotheek verzorgt in nauwe samenwerking met diverse partners een loketfunctie van het Taalhuis voor laaggeletterden. Dit loket biedt toegang tot het taalaanbod op Walcheren. Mensen krijgen er advies over een passende cursus, training of activiteit en kunnen er zich aanmelden als taalvrijwilliger.

Het Taalhuisloket in de ZB in Vlissingen is op twee dagdelen in de week geopend van 14.00-16.00 uur en wordt bemenst door getrainde taalvrijwilligers. Daarnaast is er op beide dagdelen een taalinhoudelijk deskundige aanwezig. De ZB ontvangt voor Taalhuis Walcheren een aanvullende subsidie.

Er is een apart activiteitenaanbod opgesteld dat valt onder de hoede van de bovenlokale coördinator van Taalhuis Walcheren. De domeinspecialist basisvaardigheden van de ZB in Vlissingen coördineert de activiteiten die worden uitgevoerd in Vlissingen.

In 2022 hebben ruim 1.350 mensen deelgenomen aan taalactiviteiten. De activiteit Taalcafé is wekelijks uitgevoerd in het CineCafé. De leesclub 'Makkelijk Lezen' kwam ook in 2022 twee keer per week samen. In het najaar van 2022 is het Taalhuis in samenwerking met Gilde SamenSprak en Gemeente Vlissingen een pilot gestart rondom taalcoaching voor nieuwkomers met een vluchtelingenstatus. In 2022 is tevens twee keer per week hulp bij oefenen met taal en rekenen aangeboden. Onder begeleiding van een taalinhoudelijk deskundige kunnen deelnemers op maandag- en woensdagmiddag aan de slag in de ZB in Vlissingen met hun persoonlijke leervraag.

Er zijn middels de fysieke spreekuren en advies op afstand (via e-mail en telefoon) in 2022 195 personen geholpen met hun taalvraag. Zij zijn doorverwezen naar aanbod van één van de netwerkpartners of naar de activiteiten van het Taalhuis. Ook zijn er 22 mensen ontvangen die advies over taalvrijwilligerswerk hebben gekregen.

e) Digitale vaardigheden

De ZB verzorgt cursussen en workshops in de Bibliotheek in Vlissingen waardoor volwassenen hun digitale basisvaardigheden vergroten ter bevordering van hun zelfredzaamheid. Daarnaast is er een fysieke helpdesk voor bezoekers met digitale vragen: de DigiDesk. De Digidesk wordt bemenst door ICT-stagiaires van Scalda. De stagiaires worden intensief begeleid door de domeinspecialist van de ZB. De Digidesk is iedere werkdag geopend tussen 10.00 en 17.00 uur. Iedereen kan hier kosteloos terecht voor hulp en advies over digitale media, ook mensen die niet lid zijn van de Bibliotheek. In totaal zijn er in 2022 meer dan 2.000 vragen van Vlissingers beantwoord die betrekking hebben op digitale media.

Naast de DigiDesk biedt de ZB in Vlissingen een divers aanbod van gratis workshops aan ter verbetering van digitale vaardigheden. Enkele voorbeelden: de beginnerscursus Klik&Tik, workshops 'DigiD, wat doe je ermee?', workshops over digitale gezondheidstoepassingen (Digivitaler), informatiebijeenkomsten over online veiligheid, workshops over omgaan met de Android- en Apple-smartphones etc.

De cursus Klik&Tik vindt drie keer per week plaats in de Bibliotheek in Vlissingen onder begeleiding van stagiaires van de ICT-opleiding van Scalda. Tevens zijn er maandelijks digitale inloopsprekken op locaties buiten de ZB: in woonzorgcentrum Ter Reede en bij het Digiwijzercafé in ontmoetingscentrum De Herberg in Vlissingen.

Tijdens de aangifteperiode heeft de Bibliotheek in maart en april 2022 in samenwerking met Scalda

belastingspreekuren georganiseerd. Bezoekers die moeite hebben met digitaal belastingaangifte doen, kunnen op afspraak gratis hulp krijgen in de ZB. Hier hebben 26 Vlissingers gebruik van gemaakt. Daarnaast voorziet de ZB in faciliteiten (computers, internet, printer) zodat bezoekers zelfstandig de belastingaangifte kunnen doen.

Per 1 juni 2022 zijn de spreekuren van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO) uitgebreid van één spreekuur per week naar vier spreekuren per week (maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag van 11.00 – 13.00 uur). Iedereen die vragen heeft over de overheid, kan hier gratis terecht. Bezoekers worden geholpen door getrainde bibliotheekprofessionals. Zij luisteren naar de vraag en geven informatie waar de burger mee verder kan. Of ze verwijzen door naar de juiste instantie. Ruim 260 mensen hebben gebruik gemaakt van deze spreekuren in 2022.

Op 8 september 2022 is het Infopunt in de Bibliotheek feestelijk geopend door wethouder Cracau. Het Infopunt is een spreekruimte welke gebruikt wordt voor het IDO, maar tevens ruimte biedt aan spreekuren van maatschappelijk partners als Buurtteams Vlissingen, SchuldhulpMaatje Walcheren en Samen Recht Vinden.

Infopunt

Je kunt in het Infopunt terecht voor spreekuren van de volgende organisaties:

Maandag	11.00 – 13.00 Informatiepunt Digitale Overheid 13.00 – 15.00 Samen Recht Vinden (open inloop) 15.00 – 17.00 Samen Recht Vinden (op afspraak)
Dinsdag	11.00 – 13.00 Informatiepunt Digitale Overheid 13.00 – 15.00 Buurtteams Vlissingen
Woensdag	10.00 – 13.00 Buurtteams Vlissingen
Donderdag	10.00 – 11.00 Schuldhulpmaatjes 11.00 – 13.00 Informatiepunt Digitale Overheid 13.00 – 15.00 Buurtteams Vlissingen
Vrijdag	11.00 – 13.00 Informatiepunt Digitale Overheid

f) Taalontwikkeling voor- en vroegschoolse educatie

De ZB in Vlissingen werkt met het landelijke programma BoekStart. BoekStart is een leesbevorderingsprogramma om kinderen van 0-4 jaar, hun ouders en pedagogisch medewerkers intensief met boeken en lezen in aanraking te laten komen. Dankzij een aanvullende subsidie vanuit het onderwijsachterstandbeleid van de gemeente Vlissingen zet de ZB sterk in op het voorkomen van taalachterstanden bij deze doelgroep.

BoekStart in de Bibliotheek

Alle ouders met een baby van 3 maanden oud krijgen via de gemeente Vlissingen een brief met een waardebon thuisgestuurd. Daarmee ontvangen zij een uitnodiging om hun baby gratis lid te maken van de Bibliotheek. Ook mogen ze het gratis BoekStartkoffertje ophalen met daarin twee babyboekjes. Jaarlijks is er vanuit de ZB contact met de gemeente vanwege het versturen van de brieven en de waardebonnen naar nieuwe, jonge ouders in de gemeente Vlissingen.

In 2022 zijn er 92 nieuwe leden tussen de 0 en 4 jaar aangemeld bij de Bibliotheek.

Het bibliotheekmeubel in het stadhuis in Vlissingen is dit jaar aangevuld met nieuwe boekjes (zie afbeelding).

De kinderhoek in de ZB heeft in 2022 een nieuwe look gekregen. Er is gekozen voor het thema 'Boer Boris gaat naar zee'; een passend Vlissings thema met een aansprekende boekenheld voor jonge kinderen. Geïnspireerd op de boeken van Ted van Lieshout en Philip Hopman.

Ook in 2022 zijn er verschillende voorleesactiviteiten voor de doelgroep georganiseerd: BoekStart Babybieb voor kinderen van 0 tot 2 jaar en Peutertje Luister voor kinderen van 2 tot 4 jaar. Deze activiteiten vinden op maandelijkse basis plaats en trekken

per keer 8 tot 15 kinderen plus hun (groot)ouders/verzorgers.

De BoekStartdag 2022 was een groot succes. Zo'n 50 jonge bezoektjes werden extra warm welkom geheten. Er waren verschillende leesbevorderingsactiviteiten waar veel kinderen samen met hun ouders van genoten.

BoekStart op het consultatiebureau

Op het consultatiebureau in de Combinatie wordt het programma 'BoekStartcoach' uitgevoerd in samenwerking met de GGD. De BoekStartcoach van de ZB is wekelijks een dagdeel aanwezig op het consultatiebureau om ouders op een laagdrempelige manier te voorzien van tips en adviezen op het gebied van taal en voorlezen.

In 2022 kon de BoekStartcoach vanaf april weer starten met haar fysieke werkzaamheden op het Consultatiebureau. In de voorafgaande periode heeft de BoekStartcoach zich vooral gericht op het attenderen van ouders op het belang van voorlezen en het gratis lidmaatschap bij de Bibliotheek. Er zijn BoekStartbonnen uitgedeeld en ouders met kinderen die op het 11 maanden consult bij het consultatiebureau kwamen, kregen het boekje 'Kijk de Bus!' met daarbij informatie over het belang van voorlezen. Gemiddeld spreekt de BoekStartcoach op een dagdeel op het consultatiebureau 3 tot 10 ouders van kinderen van 0 tot 4 jaar.

In 2022 is er een voorleesmeubel met een kleine collectie boeken gerealiseerd in de wachtkamer van het consultatiebureau. Een aantrekkelijk gevulde boekenkar zorgt ervoor dat ouders geprikkeld worden om met hun kind in boeken te kijken en hierover te praten met elkaar. Ook op de momenten dat de BoekStartcoach niet aanwezig is. De boekjes mogen mee de spreekkamers in, waardoor de jeugdarts/verpleegkundige direct het belang van voorlezen kan aanstippen bij afwezigheid van de BoekStartcoach. Er wordt veelvuldig gebruik gemaakt van deze collectie.

BoekStart in de Kinderopvang

Binnen het programma Boekstart in de Kinderopvang, gaan de Bibliotheek en de kinderopvangorganisaties in Vlissingen een structurele samenwerking aan met als doel samen te werken aan het voorkomen van achterstanden op het gebied van taal. Zo willen ze alle kinderen in de gemeente Vlissingen een goede basis meegeven wanneer zij starten op de basisschool.

In 2022 namen 11 peutergroepen en 7 kinderdagverblijven in Vlissingen deel aan dit landelijke leesbevorderingsprogramma. De ZB heeft inmiddels 18 pedagogisch medewerkers geschoold tot voorleescoördinator. Zij zijn verantwoordelijk voor het voorlezen op hun kinderopvanglocatie. De voorleescoördinator is de contactpersoon voor de voorleesconsulent van de Bibliotheek. Daarnaast is de intensieve samenwerking met Kinderopvang Walcheren (KOW) middels een samenwerkingsovereenkomst verder bestendigd om het programma BoekStart in de kinderopvang uit te voeren.

Ook is er een samenwerking opgestart met 3 particuliere kinderopvanginstellingen in de gemeente Vlissingen; Kinderdagverblijf Lien!, Kinderdagverblijf De Zoete Inval en Kinderdagverblijf Hazeltje.

In 2022 is de Monitor BoekStart in de Kinderopvang afgenomen. De jaarlijkse monitor heeft als voornaamste doel de voorleesomgeving en het gedrag van de pedagogisch medewerker rondom leesbevordering in beeld te brengen. In april en november 2022 zijn er voor Vlissingse pedagogisch medewerkers netwerkbijeenkomsten georganiseerd met als doel een leesnetwerk te vormen in Vlissingen.

g) VoorleesExpress Vlissingen

Het landelijke concept de VoorleesExpress wordt in Vlissingen ingezet dankzij een structurele bijdrage vanuit OAB-gelden. Hierbij gaan vrijwillige voorlezers twintig weken lang één keer per week langs bij een gezin met één of meer kinderen die (een risico op) een taalachterstand hebben. De vrijwilligers lezen voor en ondernemen taalactiviteiten met ouder en kind. Daarnaast praten ze met ouders over de rol die zij kunnen spelen in de taalontwikkeling van hun kind. In deze periode wordt ook een bezoek aan de Bibliotheek gebracht door de vrijwilliger en het gezin. Om dit project te coördineren is er via de ZB in Vlissingen een projectleider actief.

Vrijwilligers

Een vrijwilliger bezoekt een half jaar lang wekelijks (20 keer) een vast gezin. De vrijwilliger laat de ouders en kinderen zien hoe leuk taal en lezen kunnen zijn, door interactief voorlezen, taalspelletjes en samen te praten. De vrijwilliger zoekt samen met hen naar een manier waarop taal en lezen een vaste plek in het gezin kan krijgen. Begin januari 2022 waren er 25 vrijwilligers actief voor de VoorleesExpress in Vlissingen. Enkele vrijwilligers besloten in 2022 dat het tijd was voor een nieuwe uitdaging maar er werden ook een paar nieuwe mensen aangetrokken. In december 2022 telde de VoorleesExpress 20 vrijwilligers die betrokken zijn bij de VoorleesExpress in Vlissingen. Alle vrijwilligers volgden de basistraining in de ZB.

Gezinnen

In 2022 zijn er in Vlissingen 19 taalarme gezinnen gekoppeld aan een vrijwillige voorlezer. Er is bij 19 gezinnen thuis voorgelezen.

De kinderen komen van de volgende basisscholen: Ravenstein (6), Louise de Colignyschool (4), Omnibus (3), 't Mozaïek (1), Graaf Jan van Nassauschool (1), Kinderopvang Lien! (1), De Wissel (1), Sint Jozefschool (1), VSV (1).

Activiteiten 2022

• Feestelijke afsluiting

De ZB organiseerde in september 2022 de Gezinsdag in Openwijkschool De Combinatie, waarbij wethouder Portier de dag opende. Tijdens deze dag is er meertalig voorgelezen (Nederlands, Turks en Arabisch) en hebben de kinderen boekenplanken versierd die ze mee naar huis mochten nemen. De boekenplanken zijn via fundraising (Soroptimist International club Walcheren) aangeschaft via de actie 'Ieder kind een eigen boekenplankje!'

(www.geefeenprentenboekcadeau.nl)

• Uitbreiding meertalige collectie

Deze collectie is onmisbaar voor de Vlissingse gezinnen en hun voorlezers. Er zijn tevens extra tekstloze prentenboeken aangeschaft die voor voorlezers beschikbaar zijn zodat zij altijd toegang hebben tot deze kleine maar belangrijke collectie waarmee ouders in hun eigen taal kunnen voorlezen

• Zomerleespakketten

In de zomer van 2022 zijn voor alle gezinnen speciale pakketten (50 stuks, maximaal twee per gezin) aangeschaft die voorlezers konden uitdelen bij hun gezinnen. Dit wordt mogelijk gemaakt in samenwerking met bol.com, twee uitgeverijen en de Stichting VoorleesExpress.

• Netwerken

Bij diverse Vlissingse basisscholen is tijdens een bouwvergadering een korte presentatie gegeven over de VoorleesExpress. Samen is overlegd hoe de VoorleesExpress voor hun specifieke locatie het proces kan inzetten van verwijzing, intake tot match.

Ook zijn in september 2022 alle basisscholen in Vlissingen bezocht om o.a. de VoorleesExpress onder de aandacht te brengen. De projectleider heeft diverse netwerkgesprekken gevoerd met leerkrachten

Evaluaties voorlezers

Vrijwilligers vulden vragenlijsten in vóór, tijdens en na de voorleessessies. De uitkomsten geven een indicatie van het effect van het voorlezen en de impact die het maakt bij de gezinnen. Opvallende uitkomsten zijn:

- 43% van de vrijwilligers geeft aan dat ze denken dat ze erin geslaagd zijn om voorlezen een vaste plek te geven in het gezin
- 83,3% van de toeliders geeft aan dat ouders na deelname meer taalstimulerende taalactiviteiten thuis doen
- 67% van de toeliders geeft aan dat ze merken dat het kind meer zelfvertrouwen heeft gekregen, makkelijker praat en meer plezier heeft in (voor)lezen.

h) Dienstverlening basisonderwijs

Samen met de scholen van het primair onderwijs werkt de ZB in Vlissingen aan taalontwikkeling, leesbevordering en mediawijsheid van leerlingen. Het belangrijkste doel is het leesplezier van de leerlingen vergroten en kinderen te stimuleren om meer te lezen, op school én thuis.

Op alle basisscholen in Vlissingen is daarom een Bibliotheek ingericht. De leesconsulent en de onderwijs-specialist van de ZB organiseren aan de hand van de jaarlijkse Monitor activiteiten op de scholen ten behoeve van taalontwikkeling en leesbevordering van de leerlingen. Er is twee uur per week ondersteuning van een leesconsulent voor taalsterke scholen en vijf uur per week voor taalzwakke scholen. Activiteiten worden in

afstemming met de school vastgelegd in een Leesplan.

Jeugdactiviteiten in de ZB

Naast de activiteiten op de scholen vinden er ook leesbevorderingsactiviteiten in de Bibliotheek zelf plaats. Zo organiseert de ZB iedere week (sinds september 2022) op zaterdagmiddagen De Verhalenkoffer. Tijdens de Verhalenkoffer kunnen kinderen van 4 tot 8 jaar genieten van een mooi verhaal en aansluitend is er een passende activiteit. De Verhalenkoffer vindt iedere week plaats dankzij de enthousiaste inzet van diverse ervaren vrijwilligers. Ook organiseert de ZB diverse activiteiten rondom de landelijke campagedagen zoals de Kinderboekenweek, de Nationale Voorleesdagen, de Kinderkunstweek en Vakantielezen.

Tijdens de Kinderboekenweek 2022 met als thema 'Gi-ga-groen!', organiseerde de ZB verschillende activiteiten rondom dit thema. Alle basisscholen zijn uitgenodigd om een bezoek te brengen aan de Bibliotheek. Zo bezochten 23 groepen de Bibliotheek, waar de leesconsulent een leesbevorderingsprogramma met hen doorliep. Een deel van het programma kon plaatsvinden in een bioscoopzaal van CineCity. Alle leerlingen gingen na afloop het Vlissingse strand op om opdrachten rondom boeken te doen.

Tijdens Film By The Sea organiseerde de ZB het 'Paul van Loon Voorleesfeest' op het Vlissingse strand; vijftig kinderen en ouders genoten van een swingende show van Tijn Damen. Vervolgens werd er op het strand voorgelezen uit o.a. Dolfje Weerwolfje door Pabo studenten, vrijwilligers van de ZB en de Zeeuwse winnaar van de Voorleeswedstrijd, Guus Janse.

Vakantielezen

Dankzij een aanvullende subsidie van Stichting Lezen werden 300 kinderen in de groepen 3 en 4 in Vlissingen voorzien van een speciale Vakantieleestas om de zomerleesdip te voorkomen. Uit onderzoek blijkt dat kinderen die niet lezen in de zomervakantie, kunnen terugvallen in leesniveau. In het tasje zitten o.a. leesboeken en een taalspel.

Daarnaast programmeerde de ZB activiteiten tijdens de zomervakantie in de Bibliotheek. Zo was er een muzikale workshop 'Muzikaal, je verhaal' in samenwerking met de Zeeuwse Muziekschool. Kinderen van 6-9 jaar konden diverse muziekinstrumenten proberen en samen muziek koppelen aan een verhaal. Ook was er een tekenworkshop van Ferdie Remijn voor kleine kunstenaars van 8-12 jaar.

Zomerschool 2022

Tijdens de Zomerschool wordt er gedurende ruim drie weken in de zomervakantie extra onderwijstijd gegeven. De Zomerschool is specifiek gericht op leerlingen die ontwikkelingsachterstanden hebben of onderpresteren op het gebied van taal, lezen en rekenen. De ZB biedt in Vlissingen al jaren ondersteuning op het gebied van lezen. In deze 13e editie van de Zomerschool maakten de leerlingen gebruik van de Bibliotheek; er was een collectie boeken, bibliotheekpassen voor iedere groep en een presentatie aansluitend op het thema van de Zomerschool.

Boekfiets

Ook in 2022 rijdt de Boekfiets naar kinderen en ouders in Vlissingen. De Boekfiets is een herkenbare bakfiets die is uitgerust met een complete inventaris van boeken, knuffels, spelletjes, tekenspullen en een geluidsinstallatie. Hiermee wordt voorlezen en lezen bij ouders en kinderen gepromoot. De leesconsulent en de voorleesconsulent van de ZB gebruiken de Boekfiets in hun leesbevorderingsprogramma's op de scholen en in de kinderopvangcentra. Maar dankzij een groep geschoolde vrijwilligers is de Boekfiets ook op diverse andere plekken in Vlissingen ingezet.

i) Culturele en literaire activiteiten

De ZB organiseert ook culturele en literaire activiteiten voor volwassenen in de Bibliotheek in Vlissingen. Het gaat om activiteiten die liefde voor cinema, boeken en andere culturele uitingen stimuleren. Daarnaast is de Bibliotheek een podium voor ontmoeting en debat en is er ruimte voor lezingen, discussies en exposities. Door ziekte van de betrokken medewerker is er in 2022 geen programma voor volwassenen opgezet. De focus is gelegd op de maatschappelijke taken van de Bibliotheek, die staan eerder in dit verslag beschreven staan. Hieronder volgt een korte opsomming van de activiteiten die de Bibliotheek organiseerde in 2022.

- **Mei Meet Maand**

Gratis je bloeddruk meten bij het bloeddrukmeetpunt in de ZB in Vlissingen in de maand mei

- **Buurtcafé**

Eind 2022 is een doorstart gemaakt van deze activiteit die na corona opnieuw in het leven is geroepen. In het Buurtcafé gaat het over verbinden, elkaar leren kennen, het gaat om ontmoeten en leren van elkaar. Inwoners kunnen zelf thema's inbrengen, informatie met elkaar delen, van elkaar leren en er is tijd voor een gezamenlijk kop koffie en een praatje. Op die manier leren de inwoners van de wijk buurtgenoten kennen met een speciale hobby, interessante kennis of met een bijzonder beroep.

- **Studiekring 50 +**

Een studiekekring is voor mensen, ook met een fysieke beperking, die samen nieuwe dingen willen ontdekken, en die bereid zijn zich daarin te verdiepen en met elkaar kennis willen uitwisselen. Het doel is, naast op de hoogte blijven van maatschappelijke ontwikkelingen, ook eigen kennis, ideeën en meningen met anderen delen

- **Exposities**

In 2022 waren er diverse exposities te bezichtigen in de Bibliotheek; doel is om lokale kunstenaars een podium te bieden en bezoekers kennis te laten maken met lokale kunst op een laagdrempelige manier:

- Foto-expositie 'Muzikanten in lockdown'
- Expositie van prints op hout van Vlissingse locaties: Marijn Kluijfhout
- Persoonlijke alfabet – Vlissingen van A tot Z: Marianne Pennarts
- Foto-expositie 'Lichtpuntje' van Fotoclub Valkenisse
- Barbie-tentoonstelling: door Vlissingse inwonerster

Vooruitblik 2023

Openingstijden

De Bibliotheek is voor iedereen geopend van maandag tot en met vrijdag van 10.00-17.30 uur en op zaterdag van 10.00-17.00 uur. Dit zijn tevens service-uren; binnen deze openingstijden is er altijd hulp en ondersteuning van bibliotheekpersoneel. Begin 2023 wordt het concept Open+ geïmplementeerd en zal de ZB in Vlissingen ook weer in de avonden en op zondagen te bezoeken zijn. Bezoekers ouder dan 18 jaar krijgen gratis toegang tot Open+, mits ze lid zijn van de Bibliotheek en ze zich hiervoor registreren. Hiermee breiden de openingstijden zich uit naar iedere dag van 10.00 - 22.00 uur.

Personeel

Het totaal aantal fte in 2023 groeit vanwege een subsidie vanuit het ministerie van BZK gericht op het vergroten van digitale inclusie. De ZB ontvangt in 2022 83 cent per inwoner per werkgebied, en hierdoor kan de ZB een uitbreiding doen van professionele uren gericht op het vergroten van digitale vaardigheden van Vlissingers. Vanuit opnieuw toegekende OAB-subsidie (2023-2026) worden twee medewerkers ingezet in het kader van de Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) ter stimulering van de taalontwikkeling van jonge kinderen en ter voorkoming van achterstanden. De DigiDesk blijft structureel bemest door 2 ict-stagiair(e)s van Scalda van september tot en met juni.

Trainingen en opleidingen

De medewerkers van de informatiebalie ontvangen in 2023 op het gebied van omgaan met klanten een assertiviteitstraining.

Huisvesting en inrichting

In 2023 wordt het Open+ systeem van Bibliotheca geïnstalleerd waardoor ruimere openingstijden gewaarborgd worden onder bepaalde veiligheidsvoorwaarden. Open+ is ontwikkeld als aanvulling op de bemande bibliotheekuren. Met de Bibliotheekpas krijgt men toegang als er geen medewerkers aanwezig zijn. De Bibliotheek kan zelfstandig gebruikt worden, bijvoorbeeld om een boek te lenen, aan activiteiten deel te nemen of deze zelf te organiseren. Men scant de pas, toetst de pincode in en de deur gaat open.

Taalhuis en digitale basisvaardigheden

Doel is om in 2022 minstens 150 bezoekers (organisaties, taalvragers en taalvrijwilligers) te trekken naar het Taalhuisloket in de Bibliotheek of de online/telefonische spreekuren en 1.000 naar de specifieke taalactiviteiten in Vlissingen.

In 2023 vinden er weer diverse cursussen en workshops ter verbetering van digitale vaardigheden in de ZB in Vlissingen. De cursussen en workshops worden uitgevoerd door getrainde vrijwilligers en professionals. Hieronder vallen de cursussen DigiVitaler, met onder andere lessen over Thuisarts.nl, Apotheek.nl, gezondheidsapps, het patiëntenportalen van de huisarts en het ziekenhuis en over het videoconsult.

In 2023 zijn er extra middelen beschikbaar vanuit de rijkssubsidie digitale inclusie. Dit wordt ingezet voor het in standhouden van het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Hierdoor is het openbare spreekuur minimaal 8 uur per week geopend dankzij bemensing door getrainde informatiespecialisten. Daarnaast zijn deze professionals inzetbaar op afspraak. De informatiespecialisten van de ZB helpen burgers die moeite hebben met het vinden van informatie of iets regelen via de computer.

Taalontwikkeling voor- en vroegschoolse educatie

De aanvullende financiering vanuit de OAB-gelden van de Gemeente Vlissingen wordt verlengd voor het jaar 2023 en ingezet voor een verdere intensivering van het programma BoekStart op drie locaties; Consultatiebureau, Bibliotheek en kinderopvang. Kinderopvang Walcheren en de ZB verlengen de samenwerkingsovereenkomst met de intentie om dit voort te zetten tot ten minste 2026. Tevens worden er twee nieuwe Boekstartlocaties geopend in Vlissingen.

De voorleesconsulent van de ZB stimuleert de pedagogisch medewerkers van de Boekstartlocaties om het voorlezen aan kinderen van nul tot vier jaar een belangrijke rol te laten spelen. Daarnaast worden de pedagogisch medewerkers getraind in interactief voorlezen en ondersteund bij het opzetten van voorleesactiviteiten.

De maandelijkse bibliotheekactiviteit BoekStart Babybieb voor ouders met baby's wordt thematisch voortgezet. Doel is om extra aandacht te vragen voor de Boekstartcollectie en om laagtaalvaardige ouders meer bewust te maken van het belang van voorlezen en hen te binden aan de Bibliotheek.

In 2023 is de BoekStartcoach wekelijks fysiek op het consultatiebureau in Vlissingen aanwezig. Met de jeugdartsen van het consultatiebureau wordt geëvalueerd en besproken hoe de laagtaalvaardige ouders op een intensievere manier bereikt kunnen worden.

VoorleesExpress

In 2023 zal de ZB zich richten op het werven van de vrijwilligers en het stimuleren van verwijzingen. Het doel is om in 2023 nog beter op het netvlies van de toeleiders te komen. Dat kan door veel te netwerken en gesprekken met leerkrachten en IB'ers te voeren. Daarbij richt de ZB zich in eerste instantie op de taalzwakke scholen en peutergroepen. Ook gaat de aandacht in 2023 naar het opzetten van een nazorgtraject en het aantrekken van een coördinator. Om vrijwilligers beter te ondersteunen worden er twee themabijeenkomsten en meerdere workshops georganiseerd. Ook wordt er een jaarlijks voorleesfeest georganiseerd voor de gezinnen en de vrijwilligers. Doel is om in 2023 30 gezinnen in Vlissingen te binden aan de VoorleesExpress.

Dienstverlening basisonderwijs

Ook in 2023 is er twee uur per week ondersteuning beschikbaar voor taalsterke scholen en vijf uur per week voor taalzwakke scholen. Activiteiten worden vastgelegd in een activiteitenplan in afstemming met de school. Jaarlijks organiseert de ZB een vrijwilligerstraining voor de vrijwilligers die assisteren bij Bibliotheken op de scholen.

Culturele en literaire activiteiten

Het maandelijkse Buurtcafé wordt voortgezet dankzij de ondersteuning van de Vlissingse Wijkcoördinator en de medewerkers van de Buurteams Vlissingen.

Verder wordt er aandacht besteed aan de landelijke leesbevorderingscampagnes De Boekenweek, de Maand van het Spannende Boek en Nederland Leest. Ook is er aandacht voor uitgaveliteratuur door lokale auteurs en zal de ZB op verzoek deze bijeenkomsten faciliteren.

Ten slotte zullen er weer diverse kunstenaars ruimte krijgen in de Bibliotheek om hun werk te exposeren. Het streven is om rond de twee maanden te wisselen van collectie.

Resultaten in cijfers 2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal leden	11.223	9.779	9.905	9.765	9.819	10.115
Vragen informatiebalie		14.846	14.456	8.178	12.272	16.770
Aantal uitleningen Vlissingen zonder verlengingen	71.407	74.451	71.648	48.135	43.093	59.264
Aantal uitleningen Souburg zonder verlengingen	22.345	2.295	2.261	502	Zie jaarverslag Bibliobussen	Zie jaarverslag Bibliobussen
Bezit collectie Vlissingen	20.159	21.144	21.786	22.844	23.523	20.918
Bezit collectie Souburg	1740	1800	1.966	1.941	x	x
Taalhuis: (bezoekers)	114	147	156	158	116	413
Taalcafé (bezoeken)		276	502	371	132	598
Taalhuis: bezoekers leesclubs					355	545
Zomeractiviteiten Taalhuis					15	x
Digi- cursussen en workshops (incl. Klik&Tik)	358	489		475	433	
DigiCafé (deelnemers)			76	464	12	67
Belastingspreekuur (deelnemers)		40	36	20	20	26
DigiDesk (aantal bezoekers)		1222	1560	4	1.222	3367
Activiteiten voor werkzoekenden		5	20	1718	x	x
Informatiepunt Digitale Overheid					205	257
Gezinnen VoorleesExpress	20	20	25	7	15	19
Maandelijkse voorleesactiviteiten; Peutertje Luister, Verhalenkoffer	100	120	130	200	12	350
Voorleesontbijt		385	580	500	x	500
Kinderboekenweek - programma voor scholen	25	695	1000	625	x	650
FBTS jeugdprogramma		300	250	vervallen	x	50
Voorronde Voorleeswedstrijd		60	x	10 voorlezers	7	11 voorlezers
Kinderkunstweek programma voor scholen			332	250	875 online bezoekers	300
Voorleesfeest VoorleesExpress		32	24	x	x	50
Buurtcafé			114	50	x	60